

Till
Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande från Stiftelsen Miljöcentrum över promemorian "Vattenmiljö och vattenkraft" – M2017/01639/R

Sammanfattning

Stiftelsen Miljöcentrum, hädanefter betecknad Miljöcentrum, ställer sig i huvudsak bakom promemorians förslag. Vårt yttrande bygger på mer än fyrtio års erfarenhet som tekniskt och juridiskt ombud för sakägare i samband tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och miljöbalken. Vi har på ideell basis utan ersättningskrav avverkat ca 200 tillståndsärenden. Därutöver har vi framgångsrikt, tillsammans med advokaten Staffan Michelson, drivit ett antal skadeståndsärenden för privatpersoners räkning. Bland de mera uppmärksammade målen kan nämnas processen mot BK Kemi på 1970-talet.

Vi avstyrker förslaget att sakägarnas kostnader för att föra sin talan flyttas över från sökanden/exploatören till sakägarna. Regeln att exploatören ersätter sakägares kostnader är ur rättssäkerhetssynpunkt sett oerhört viktig.

Promemorian saknar konkreta förslag beträffande en förenklad process för tillståndsprovning av småskaliga vattenkraftverk och äldre dammar. Jämför med Civilutskottets ställningstagande våren 2016 och Riksdagens efterföljande tillkännagivande angående behovet av ett flexibelt regelverk anpassat till småskaliga vattenverksamheter.

Sakägarnas rättegångskostnader

Miljöbalksutredningen slog på 1990-talet vakt om regeln från 1918 att sökanden, i mål om tillstånd enligt vattenlagen, skulle åläggas att svara för motpartens rättegångskostnader.

Promemorian föreslår att denna regel skall avskaffas. Det hänvisas bl.a. till, att motsvarande regler saknas vid provning enligt miljöbalken, d.v.s. andra verksamheter än vattenverksamhet. Promemorian hänvisar också till att förslaget innebär kostnadsbesparingar för det företag, som ansöker om provning för moderna miljövillkor. Vidare hävdas att de myndigheter, som har att tillvarata de allmänna intressena, kommer att "kunna fånga upp de för den enskilde angelägna frågorna av vikt". Miljöcentrum delar ej denna uppfattning. Vi har under årtionden i samband med olika tillståndsärenden ofta ha upplevt ansvariga myndigheters bristande förmåga att tillvarata enskilda sakägares intressen. Följden har därvid bl.a. blivit onödiga miljöskador och att enskilda sakägare tvingats drivas skadeståndsprocesser.

Miljöbalksutredningen diskuterade på sin tid huruvida sakägarnas rättegångskostnader i mål om miljöfarlig verksamhet skulle ersättas av motparten, d.v.s. det tillståndssökande företaget. Utredning avfärdade dock en sådan ersättningsregel med hänvisning till att "...sakägarkretsen är så vid, särskilt vid luftföroreningar, att det skulle komma att föra för långt att ålägga sökanden att på samma sätt som i mål om vattenföretag....stå för samtliga kostnader".

Miljöcentrums ståndpunkt var då som nu, att sökanden alltid skall svara för sakägarnas kostnader i samband med all tillståndsprövning, d.v.s. mål om såväl miljöfarlig verksamhet som vattenföretag. Så blev det tyvärr inte.

Men att nu avskaffa den ersättningsregel, som gällt sedan 1918 beträffande vattenmål, är ur rättssäkerhetssynpunkt sett direkt stötande. Enskilda sakägare saknar ekonomiska möjligheter att föra sin talan på ett effektivt och rättssäkert sätt i komplicerade vattenmål. Förslaget gynnar, om det går igenom, ekonomiskt mäktiga kraftbolag. Många felaktiga beslut har beträffande vattenmål sedan 1918 undvikits, tack vare att sakägarna utifrån lokalkännedom kunnat föra sin talan med hjälp av juridisk och teknisk expertis på exploatörens bekostnad. Den nuvarande ersättningsregeln bör kvarstå i oförändrat skick.

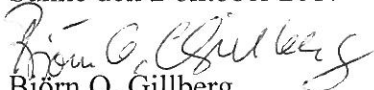
Småskaliga vattenkraftverk och äldre dammar

Miljöcentrum har under senare år kontaktats av flera ägare till småskaliga vattenkraftverk och/eller dammar. Dessa ägare saknar genomgående ekonomiska möjligheter att utifrån dagens och morgondagens lagstiftning söka tillstånd och villkor för aktuella verksamheter. Enkom en MKB, vare sig man avser att bibehålla eller riva ett småskaligt vattenkraftverk eller en damm, tar i anspråk hundratusentals kronor. Lägg till detta nödvändiga tekniska utredningar.

Flera länsstyrelser, bl.a. Värmlands länsstyrelse, har redan utifrån gällande lagstiftning vid omfattande vitesförelägganden ålagt ägare av småskaliga vattenkraftverk och dammar att söka tillstånd enligt dagens krav. Följden kommer att bli flera konkurser samt att kronofogdemyndigheten och i slutänden samhället kommer att tvingas ta ansvar för dessa verksamheter.

Miljöcentrum saknar i promemorian konkreta förslag till en förenklad process för tillståndsprövning av småskaliga anläggningar och äldre dammar.

Sunne den 2 oktober 2017

Björn O. Gillberg

ordförande stiftelsen Miljöcentrum